

222161

SERIA

C

NUMĂRUL

89

CUNOȘTINȚE

FOLOSITOARE

„DIN LUMEA LARGĂ”

DIRECT. REDACȚIONALĂ PROF. UNIV. I. SIMIONESCU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VASILE ALECSANDRI

LITERATUL ȘI OMUL POLITIC

DE

VASILE M. SASSU

EDITURA „CARTEA ROMĂNEASCĂ” BUCUREȘTI

Prețul Lei 8.—

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

* = 8 lei numărul; celelalte 5 lei.

Numerele care lipsesc sunt vândute.

CUNOAȘTEREA ȚĂRII

- C. 5. **Bucovina** de I. SIMIONESCU.*
C. 7. **Dobrogea** de C. BRĂTESCU.*
C. 14. **Românii de peste Nistru** de V. HAREA.*
C. 17. **Govora și Călmănești** de I. SIMIONESCU.*
C. 19. **Românii din Ungaria** de I. GEORGESCU.
C. 20. **Jud. Turda** de I. MUREȘEANU.
C. 21. **Țara Hașegului** de G. TODICA.
C. 25. **Cețățile de pe Nistru** de AP. CULEA.
C. 27. **Valea Jiului din Ardeal** de P. HOSSU-LONGIN.
C. 28. **Țara Bârsei** de N. ORGHIDAN
C. 29. **Vechiul ținut al Sucevei** de V. CIUREA.
C. 30. **Macedo-Românii** de TACHE-PAHAĞI.
C. 31. **Românii din Banatul Jugoslav** de PR. BIZEREA.
C. 33. **Maramureșul** GH. VORNICU.
C. 39. **Blajul** de ALEX. LUPEANU-MELIN.*
C. 54. **Banatul** de D. IZVERNICEANU.*
C. 55. **Zarandul** de G. CAMBER.*
C. 57. **Bucureștii** de V. MIHĂILESCU.*
C. 62. **Carmen-Silva (TEKIRGHIOU)** de DR. COCA ODESEANU.*
C. 75. **Republica moldovenească a sovietelor** de N. SMOCHINĂ.
C. 88. **Vatra-Dornel** de I. SIMIONESCU.*

ENERGII ROMĂNEȘTI

- C. 11—12. **A. Șaguna** de I. LUPAȘ. (101.)
C. 22. **Sp. C. Haret** de I. SIMIONESCU.
C. 24. **N. Milescu** de I. SIMIONESCU.
C. 47. **Dănilă Apostol** de N. P. SMOCHINĂ.*
C. 53. **A. Odobescu** de AL. TZIGARA-SAMURÇAȘ.*
C. 56. **Iordache Golescu** de N. BĂNESCU.*
C. 63. **Gh. Coșbuc** de V. M. SASSU.*
C. 64. **A. Philippida** de I. IORDAN.*
C. 65. **N. Gane** de A. GOROVEI.*
C. 68. **Gh. Lazăr** de PAUL PAPADOPOL.*
C. 70. **G. Enescu** de M. COSTIN.*
C. 71. **C. I. Isirati** de C. KIRIȚESCU.*
C. 72. **Al. Vlahuță** de V. M. SASSU.*
C. 73. **V. Parvan** de I. ANDRIEȘESCU.*
C. 74. **Ion Creangă** pedagog și învățător de V. GHEȚEA.*
C. 76. **P. Cerna** de L. PREDESCU.*

- C. 77. **Grigora Ureche și Miron Costin** de L. PREDESCU.*
C. 78. **I. Eliada-Rădulescu** de GEORGE BAIGULESCU.*
C. 79. **Ep. Melchisedec** de GH. DINCĂ.*
C. 80. **P. Ispirescu** de P. I. PAPADOPOL.*
C. 82. **Cărturarii din Banat** de TRANDAFIR LAȚIA.*
C. 83. **M. Eminescu** de V. GHEȚEA.*
C. 84. **Gh. Țițeica** de N. CIORANESCU.
C. 85. **Mitr. Dosoftei** de GH. DINCĂ.*
C. 86. **Dr. I. Cantacuzino** de DR. GR. T. POPA.*
C. 87. **Veniamin Costache** de TEODOR CERBULEȚ.*
C. 89. **V. Alexandri** de V. M. SASSU.*
C. 90. **P. Hașdău** de P. PAPADOPOL.*
C. 91. **Mitr. Antim Ivireanu** de TH. CERBULEȚ.*

ȚARI STRĂINE

- C. 16. **Lituania** de G. NĂSTASE.
C. 23. **Danemarca** de MAGDA D. NICOLAESCU.
C. 32. **Coasta de Azur** de I. SIMIONESCU.
C. 33. **Eivăția** de TRAIAN G. ZAHARIA.
C. 35. **Austria** de I. SIMIONESCU.
C. 36. **Belgia** de TRAIAN G. ZAHARIA.
C. 37. **Afganistanul** de I. SIMIONESCU.
C. 41. **Pe urmele lui Robinson Crusoe** de I. SIMIONESCU.
C. 42. **Din Norvegia** de I. CONEA.*
C. 44. **Japonia** de I. SIMIONESCU.*
C. 45. **Intr'o mănăstire din Himalaya** de MIRCEA ELIADE.*
C. 48. **New-York** de P. COMĂRNESCU.*
C. 59. **Abisinia** de I. SIMIONESCU.*
C. 60. **Polonia** de I. SIMIONESCU.*
C. 66. **Lecturi geografice.—Asia** de I. SIMIONESCU.*
C. 81. **Sfântul munte** de AUREL COSMA.*

ISTORIE

- C. 25. **Cețățile moldovenești de pe Nistru** de AP. D. CULEA.
C. 43. **Din vremea lui Ștefan cel Mare** de GEN. R. ROSETTI.*
C. 51. **Țara visurilor împlinite** (EGIPTUL) de MIRCEA HEROVANU.*
C. 61. **Date istorice și culturale din România** de CRONICAR.*

**CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE
DIN LUMEA LARGĂ**

222161

VASILE ALECSANDRI

În începuturile literaturii românești și mai cu deosebire în poezie și teatru, un loc de frunte l-a ocupat scriitorul moldovean Vasile Alecsandri. Desigur, asupra sufletului lui sensibil de poet a jucat un rol covârșitor natura, care apare în atâtea din poeziile lui, natura în mijlocul căreia a trăit atâția ani la proprietatea lui dela Mircești, pe valea Siretului, în județul Roman.

Biografia.

Dacă opera lui Vasile Alecsandri a însemnat un pas hotărâtor în literatura românească, atât de săracă pe atunci, apoi despre originea familiei poetului cât și despre data nașterii sale, nu avem încă informațiuni precise.

În ce privește originea poetului documentele se combat cu înverșunare, iar în ce privește data nașterii divergența este provocată chiar de poet, care-și dă singur, după împrejurări, două date de naștere cu totul diferite.

Originea familiei poetului este lucrul cel mai pasionant din această biografie, având în ve-

dere naționalismul, care apare în toate acțiunile și scrierile lui Vasile Alecsandri.

Originea familiei, rămasă confuză până azi, l-a interesat mult chiar pe poet, care scrie următoarele lui Al. Papadopol-Callimach în 11 Februarie 1884:

„Sunt încântat că ai mai făcut descoperiri asupra familiei Alecsandri și aștept scrisoarea ta cu multă nerăbdare ca să o publici în „Convorbiri“. Ea va fi pentru mine și ai mei un document de cel mai mare preț“.

După cum arată scrisoarea de mai jos, a fiicei lui V. Alecsandri adresată lui Al. T. Dumitrescu la 20 Ianuarie 1905, nici familia poetului nu posedă vre-un act doveditor al originii familiei:

„Documente cari să stabilească originea părintelui meu, nu posed, iar din actele de cumpărare a moșiilor Mircești-Foltești, Moinești, Pătrășcani, și Borzești nu reese decât un lucru, că acele moșii au intrat în stăpânirea familiei Alecsandri prin dobândirea de către bunicul meu, Vornicul Vasile Alecsandri“.

Asupra originii familiei Vasile Alecsandri au fost două păreri: 1. că ar fi italiană, 2. că ar fi evreiască. Le vom cerceta pe rând.

Chiar V. Alecsandri, spune într'o biografie din 1865:

„Familia mea este originară din Veneția. Străbunul meu, om cu inimă îndrăzneată și cu spiritul cavaleresc, veni în Moldova și puse a lui spadă în serviciul țării, se căsători cu o româncă și deveni obârșia familiei Alecsandri“.

A doua versiune este, că poetul V. Alecsandri ar fi de origină evreu.

Cel dintâi a afirmat-o în 1879 M. A. Canini în broșura „La verita sulla questione degl' Israeliti“:

„Cel mai distins dintre poeții români în viață, Alecsandri este de origină evreească, fiul lui Isaac Alecsandri din Triest“.

Al doilea, 1892, C. Sion, spune:

„Alecsandri. Două neamuri. Cel adevărat este grec moldovenit, au rămas în Basarabia,...; iar cei din Moldova, deși sunt mari și bogați, dar nu sunt adevărat Alexandri, nici Moldoveni. Au fost un Mihalachi Botezatu, jidov din târgul boilor din Iași, frate cu Corbu Ochincariu, care au trăit pân pe vremea Domniei lui Ioan Vodă Sturza; acel Mihalache Botezatu au fost stolnic la Sf. Spiridon, s'au însurat și au luat o soră a șatrarului Alecsandri, și au făcut mai multe fete, și un fecior pe Vasile Mihail care au fost slugă în casă la Logofătul Iorgu Ghica; în urmă când au fost ispravnic, la Bacău, pela 1814 l-au făcut Logofăt, și atunci s'au însurat cu Elenca fata pitarului Dumitrache Cozoni dela Ocnă, și și-au luat porecla de Alecsandri de pe măsă“.

D. Prof. N. Iorga, critică afirmațiunile lui Sion astfel în „O luptă literară“ vol. I din 1905:

„Fratele lui Sion, Antohie, a luat pe sora mamei lui Alecsandri poetul... „Botezații“ erau Armeni, catolici, protestanți, Turci, ca și Evrei.. C. Sion a fost cel mai mare clevetitor de pe lume, și nu e familie moldovenească, pe care să n'o fi coborît din toate liftele, și mai ales din slugi. Faptul că Vasile Mihail și-ar fi zis Alecsandri după mamă se poate admite... Dar spușele lui Sion sunt neconținut pătate de neadevăr calomnios. Dealminterea serdarul Mihalachi Botezatu se întâmpină în 1833... Sion nu știe de un Nicolae Alecsandri Medelnicer, 1822. El face din Vasile, tatăl poetului, un medelnicer în vremea când (1822) el era Păharnic... Pe când

Sion pune pe Alecsandrești să vie în Bacău abia în 1814, găsim pe Iordachi Alecsandri arendaș al veniturilor târgului Moinești încă din 1808. Presupusul fiu de Evreu botezat răspundea într-o grecească elegantă beizadelei N. Șuțu. Era fără îndoială unul din cei dintâiu boieri ai țării“.

Problema este lămurită mai ales în rândurile care urmează:

„Căsătoria lui „Mihail Botezatu“ cu o fată de boier, căsătoria fiului lui Mihail cu o alta nu s'ar putea lămuri în cazul unei obârșii ovriești a lor: așa ceva nu se obișnuia în acele timpuri respectuoase de datină. Un Evreu botezat nu putea fi nici boier mic, iar fiul său n'ar fi ajuns boier mare...“

„De fapt, Botezatu, Cozoni, Alecsandri, sunt familii băcăoane, românești sau românizate. Botezații vin, aproape sigur, dela vre-un Ungur catolic, botezat“.

În ce privește data nașterii lui Vasile Alecsandri o altă controversă, deși pe mormântul dela Mircești stă scris:

„Ochiul lui Dumnezeu vede toate.

„Aici doarme în pace robul lui Dumnezeu Vasile Alecsandri, născut la anul 1821, Iulie 21, decedat la 22 August 1890 și înmormântat la 26.

„Odihna ți se cuvine, și'n slava Cerului nobilul tău suflet va locui.

„Cavoul s'a deschis la 1 Mai 1915, de

Paulina V. Alecsandri“.

Epitaful n'a lămurit lucrurile, și sunt două date în discuție 1819 și 1821. Controversa este cu atât mai mare, cu cât amândouă datele provin din afirmațiuni făcute de poet și nu pot fi verificate prin acte oficiale, pe acel timp neexistând organizată starea civilă.

În autobiografia citată de Al. T. Dumitrescu în 1905 se spune:

„Sunt născut la Bacău în anul 1821 luna Iulie, în timpul revoluției grecești, care a izbucnit mai întâiu în Moldova sub conducerea prințului Ipsilanti“ și mai departe:

„Nașul meu a fost fratele maicii mele, Mihai Cozoni, om viteaz, vânător vestit în Târgu-Ocnei, care intrând în armata lui Ipsilanti, ca sutaș, muri, cu arma în mână, la Drăgășani, în Valahia“.

Iar Al. T. Dumitrescu observă în lucrarea sa „Despre Alecsandri“ următoarele:

„Poetul Alecsandri, născut la 21 Iulie 1821, după cum afirmă Alexandru Lahovary, sau la 1 Iulie 1821, pentru a indica ziua nedefinită a informației lui Alecsandri, nu ar fi putut să fie botezat de Mihail Cozoni, mort la 7 Iunie 1821, când are loc lupta dela Drăgășani.“

Pe de altă parte, J. C. Negruzzi scrie societății „România Jună“ din Viena în 1881, când aceasta voia să-l serbeze pe V. Alecsandri.

„Alecsandri a fost prin Iași. Ziua nașterii nu o știe exact, dar strâns de mine să-mi spuie care zi o are el zi a nașterii, mi-a răspuns că trebuie fixată după probabilitate ziua de 21 Iulie. Deci el ar fi născut la 21 Iulie stil vechiu 1821 la Bacău“.

Ca răspuns la telegrama de felicitare trimisă de „România Jună“ în 1881, în timpul serbărilor, Alecsandri răspunde:

„Sexagetarul din Mircești mulțumește din inimă membrilor „României June“ pentru urările ce a primit din parte-le și le dorește ani mulți fericiți plini de roadă folositoare neamului românesc“.

De unde urmează, că poetul a adoptat ca dată de naștere a sa 21 Iulie 1821.

Data de 1819 apare în următoarele afirmațiuni:

Bengescu, după ce spune că V. Alecsandri a fost trimis în 1884 la Paris să-și treacă examenul de bacalaureat, continuă:

„Progresele tânărului Român fură rezezi; el se deprinse grabnic cu limba franceză, și după puține luni posedă bine toate materiile cuprinse în programe. Dar nu ajunsese la vârsta cerută pentru a se prezenta la Sorbona; astfel că trebui să i se aducă din Iași un act de naștere, care-l înzestră cu un an mai mult, căci el nu avea atunci (în 1834) decât 15 ani“.

Pe de altă parte, din telegrama primită de soția poetului la moartea acestuia, dela Mihail Kogălniceanu, Al. T. Dumitrescu trage următoarea concluzie:

„Vasilică și eu ne cunoaștem împreună (nedeslipiți) și am trait împreună dela vârsta de cinci ani el și de 7 ani eu“.

„Din ea, putem deduce ca dată a nașterii lui Alexandri anul 1819, ținând seamă că data nașterii lui Kogălniceanu este 1817“.

Pompiliu Eliade citează din registrul Sorbonei, care notează:

„In această țară nu este obiceiul să se facă acte ale stării civile“, iar la No. 23 scrie „Basile Alexandri, (Bacău, 14 Iunie 1819, 27 Octombrie 1835“). Și tot aceiaș mențiune figurează și în arhivele școalei de Drept din Paris.

Ultima controversă, care apare în biografia lui V. Alecsandri e cea privitoare la locul nașterii. După declarațiile poetului rezultând din citatele de până acum, cât și din actul de căsătorie din 3 Octombrie 1876 al primăriei comunei Mircești:

„Vasile Alecsandri în etate de 55 ani, născut în urbea Bacău“. Din lucrarea d-rei T. Stratilescu din 1907:

„În 1887, școala se strămută, în casa fostă Docan — unde s'a născut poetul Alecsandri — Str. Sf. Ilie (apoi str. Alecsandri) colț cu str. de sus“. Din lucrarea lui D. Olănescu:

„Primăria de Iași dete uliței Sf. Ilie, unde s'a născut poetul, numele de strada Alecsandri“.

Dar în aceeași lucrare D. Olănescu revine spunând:

„Vasile Alecsandri se născu la Bacău în luna lui Iunie a anului 1821“.

După cum am văzut, din citatele mai sus menționate, despre familia Alecsandri se cunosc relativ puține.

Mama poetului a murit la Iași, în 1842, tatăl în 1854, și colonel Ion Alecsandri, un frate mai mic în 1884, iar despre singura soră, Catilna Rolla, nu știm nimic.

Despre moartea tatălui lui Alecsandri s'a scris în „Viitorul“ din 1915:

„Vornicul Vasile Alecsandri — tatăl poetului — a murit în casa din ulița Sf. Ilie în anul 1854 August în 3, la ora 3 dimineața, în lipsa fiilor săi Iancu și Vasile Alecsandri cari erau duși în străinătate“.

Vasile Alecsandri, la 7 ani, își începe învățătura sub îngrijirea călugărului Ghermanos, iar la 1829 este internat în Iași la pensionul lui G. Cuenim Foure. La 1834 este trimis la Paris pen-

tru a-și trece bacaulaureatul la Sorbona. În acest scop se prepară cu profesorul Cotte și examenul îl trece la 27 Octombrie 1835.

Supus dorinței părintești a urmat diferite facultăți pentru a nu isprăvi nici una și a rămâne simplu bacalaureat.

Activitatea politică

Vasile Alecsandri, născut dintr'o familie mare boierească, era firesc să ia parte la viața politică a țării lui, mai ales că a trăit într'o epocă de mari prefaceri politice pentru poporul românesc.

Intâiul rang politic îl primește Vasile Alecsandri, prin pitag gospod, în anul 1833, când este făcut comis. Între 1840 și 1844 este spătar, iar la 1853 este ridicat la rangul de postelnic, pentru ca apoi în 1859 să ajungă vornic.

Intors în țară fără nicio diplomă, bătrânul Alecsandri nu vrea ca fiul său să fie fără ocupație, și din această cauză la 1840 este numit „șef de masă la Casa pensiilor și a scutelnicilor“, calitate în care rămâne până în anul 1845. În 1850 ocupă funcțiunea de arhivist la Arhivele Statului din Iași.

În acea vreme începe să apară în Principate un puternic curent naționalist, care se grupează sub denumirea de „Partidul Național din Moldova“ și este condus de Grigore Cuza, fratele viitorului Domnitor.

Printre tinerii compunând acest partid este și Alecsandri, după cum o spune Kogălniceanu: „les Kogălniceanu fils, les Alecsandry, les Docan,... les Negri, et bien d'autres encore, tous jeunes gens instruits, capables et honnêtes“.

În acest timp Domnitor al Moldovei era Mi-

hail Sturdza, care căutând să fie pe placul Rușilor punea tot felul de piedici noiei mișcări. Conflictul a culminat la 30 Martie 1848, când tineretul partidului întrunit în casa lui Alecu Mavrocordat (Ursu), la Copou, a baricadat strada, dar casa a fost înconjurată cu armată, majoritatea participanților prinși, iar unii au scăpat peste hotare, printre cari a fost și Vasile Alecsandri, care a trecut în Bucovina, unde a cunoscut și s'a împrietenit cu familia Hurmuzachi.

Turcia și Rusia nemulțumite de mișcările naționaliste din Principate, convin prin Convenția dela Balta-Liman din 19 Aprilie 1849 să numească pe 7 ani, de comun acord, Domnitorii din Moldova și Valahia.

Domnitorul Grigore Ghica, numit în baza acestei Convenții simpatizează cu curentul naționalist și încurajează pe unioniștii, cari luptau pentru unirea Principatelor. Astfel la 16/28 Februarie 1856 i se adresează o petiție în acest sens, semnată și de V. Alecsandri, pe atunci postelnic. Ca urmare, la 25 Mai 1856, prin decizie, se înființează la Iași Comitetul Unirii, din care face parte și V. Alecsandri și care ia ființă la 30 Mai 1856.

Printre alte puncte din programul Unioniștilor era și acela ca noul Stat să aibă capitala într'un oraș mai în centrul său, punct aprobat numai de boierii mari, ca: Ștefan Catargiu, P. Mavrogheni, Lătescu, Leon Ghica..., V. Alecsandri și A. Panu“.

După Ghica a urmat în Moldova Căimăcămia lui Teodor Balș și apoi a lui Vogoride, amândoi dușmani înverșunați ai Unioniștilor.

La 30 Martie 1856, Anglia, Franța și Italia nevoind ca Slavii dela nord să se unească cu cei dela sud au provocat Tratatul dela Paris

din 30 Martie 1856, care desființează protectoratul Rusiei asupra Țărilor Române, pe care le pun sub protectoratul a 7 puteri: Anglia, Austria, Franța, Prusia, Italia, Turcia și Rusia, și prin care se stabilește că „Sultanul va convoca îndată în fiecare principat câte o adunare ad-hoc, care vor fi chemate să exprime dorințele poporului...”

Victor Place, delegatul Franței în comitetul de supraveghere al alegerilor scrie contelui Walewski, ministrul lui Napoleon al III-lea, următoarele despre poezia „Hora Unirii”, scrisă în acest timp:

„Domnul Vasile Alecsandri, poetul cel mai iubit al Moldovei, a compus după cererea mea o odă unde celebrează unirea Principatelor. Și el a scris-o pe una din ariile cele mai populare, pentru ca în curând să poată fi cântată până și în cel din urmă cătun”.

Vogoride a luat toate măsurile ca operele lui Alecsandri să nu mai fie cântate sau jucate, fiind o propagandă pentru unire, lucru afirmat de Sturdza în colecția sa de documente asupra unirei Principatelor.

„In acelaș timp, au fost date ordinele cele mai severe pentru a înăbuși orice avânt pentru unire. Muzicei militare i-a fost interzis să cânte orice imn de V. Alecsandri. Deia s'a interzis reprezentarea lui „Tândală și Păcală”, piesă de ocazie în favoarea unirii, datorită tot penei lui V. Alecsandri. Apoi tuturor bandelor de muzică li s'au interzis în viitor să mai cânte „Hora Unirii”.

In Divanul ad-hoc Vasile Alecsandri este ales deputat de Bacău.

In 1858 puterile Tratatului dela 1856 se întrunesc pentru organizarea Principatelor și stabi-

lesc să fie conduse pentru moment de Caimacanii. Sub acești Caimacani, Alecsandri este secretar de Stat al Moldovei. Cu această ocazie se vede spiritul liberal, care apare în „referatul pe care-l face către Consiliul administrativ din 25 Oct. 1858“ și în care spune la punctul 2:

„Că Principatele-Unite intrând în antica lor autonomie din minutul promulgării convenției, Moldova intră tot odată în exercițiul tuturor dispozițiilor legale, ce erau în vigoare sub cârmuirea fostului Domn Grigore Ghica; libertatea presei ce a fost arbitrar suspendată sub căimăcăniile trecute, are dar tot dreptul de a cere ca să fie din nou proclamată în țară“.

După alegerea de Domn al Moldovei a lui Alexandru Ioan I Cuza, V. Alecsandri este numit Ministru de Stat al Departamentului Afacerilor Străine, prin mesagiul princiar No. 4 din 17/29 Ianuarie 1859. Iar după ce Cuza este ales și Domn al Valahiei, Alecsandri pleacă la Paris, Londra și Turin, să anunțe faptul.

În anul 1885 este numit Ministru plenipotențiar la Paris în urma stăruințelor Regelui Carol I și ale lui Ion Brătianu, post pe care îl deține până la încetarea sa din viață.

Activitatea literară.

Vasile Alecsandri literatul a colaborat la diferite publicații ca „Dacia literară“, „Propășirea“; conduce „România literară“ (1855).

În timpul pibegiei colaborează la ziarul „Bucovina“ (1848—1850). La Paris împreună cu Russo și Bălcescu scoate ziarul „România viitoare“.

Bogata activitate literară a lui Vasile Alecsandri a apărut sub formă de volume, din care cităm:

Teatru: Farmazonul din Hârlău, 1840; Cinovnicul și modista, 1841; Cuconul Iorgu dela Sadagura, 1844; Creditorii, 1845; Piatra din casă, 1801; Harță Răzeșul, 1871; Despot Vodă, 1880; Fântâna Blanduziei, 1884; Ovidiu 1890.

Poezii: Poezii populare, 1866; Doine și lăcrămioare 1853; Dumbrava Roșie, 1872; Ostașii noștri, 1880; Balade, 1852.

Scrisori: 1904.

Toate aceste lucrări au apărut și sub forma de colecțiuni: Socec: 2 vol., poezii, 4 vol. teatru, 1 vol. proză.

Intreaga operă a fost caracterizată de Titu Maiorescu în „Poezii și critici“, astfel:

„În Alecsandri vibrează toată inima, toată mișcarea compatrioților săi, câtă s'a putut întrupa într'o formă poetică în starea relativă a popoului nostru de astăzi. Farmecul limbii române în poezia populară, el le-a descris; iubirea omească și dorul patriei în limitele celor mai mulți dintre noi — el le-a întrupat; frumusețea proprie a pământului nostru natal și a cerului nostru, el a descris-o; „chauvinismul“ ginteii latine și ura contra Evreilor, el le prezintă; când societatea mai cultă a putut avea un teatru în Iași și București, el a răspuns la această dorință scriindu-i comedii și drame; când a fost chemat poporul să-și jertfească viața în războiul din urmă, el singur a încălzit ostașii noștri cu raza poeziei“.

Aceasta este caracterizarea cea mai frumoasă și completă a operii lui Vasile Alecsandri.

În poezie, Alecsandri își începe activitatea cu publicarea poeziilor populare, pe care le-a adunat în peregrinările lui prin țară, mai ales după moartea mamei sale, fapt care l-a impresionat puternic și l-a îndurerat mult. Alecsandri

n'a fost numai un adunător al poeziilor populare, el le-a și adăugit, le-a îndreptat vorba, încât de multe ori poeziile populare au fost adevărate poezii noi create de el. Din această categorie cităm: Miorița, Constantin Brâncoveanu, Dolca, Mihu Copilul, Toma Alimoș, Movița lui Burcel, etc.

„Român Gruie Grozovanul“ începe astfel:

„Sus pe câmpul Nistrului,
Sub poalele cerului,
La coada lalpeului,
Unde fat' smeaicele
Și s'adun zernoicele
Și s'adap leoaicele,
Multe's, frate și mai multe
Corturi mari, corturi mărunte!
Iar în chiar mijlocul lor
Nalță-se un cort de covor...“

Și:

„Dar năuntru cine șede?
Dar în el cine se vede?
Ghirai, hanul cel bătrân
Cu hamger bogat la sân!“

Și:

„Iar la ușa cortului
Sub stejarul mortului
Este-un biet Român legat
Legat strâns și ferecat
Ca un mare vinovat:
Român Gruie Grozovanul,
Român Gruie Moldovanul“,

Gruie, mărturisește Hanului, că i-a omorât mulți oameni și din această cauză au rămas multe văduve. Hanul nu-l mai omoară, ci poruncește să fie dus la mănăstire. La mănăstire,

Românul se închină și pune mâna pe bardă, a-lungă pe Tătari, ia un cal din grajdul Hanului și călare vine înaintea cortului lui Ghirai, care văzându-l îi spune:

„Ale! Grue, viteaz mare!
 Dela mine ai iertare,
 De vrei numai să te prinzi,
 Negrul meu să nu mi-l vinzi,
 Să nu-l vinzi la Ungurean,
 Nici la Turc Țarigrădean,
 Să nu-l vinzi nici la Litean
 Că Liteanu-i om viclean,
 Ci să-l vinzi la un Român,
 Că-i om drept și bun stăpân
 Și de mână mai dănos
 Și de suflet mai duios“.

Iar Grue îi răspundea:

„Ale! mări, Han bătrân!
 Ori nu știi că sunt Român? Library Cluj
 De-s Român, sunt frate bun
 C'orice cal viteaz nebun!“

Cu calul acesta Grue se ia la întrecere cu Tătarii, cari nu-l mai pot prinde și astfel el ajunge în Moldova:

„Apoi Grue se pornește
 Și în Moldova se ivește
 Ca un soare ce 'ncălzește,
 Incălzește și rodește,
 Că mult bine'n lume face,
 Sufletul să și-l împace:
 Creștinează“.

Din aceiaș categorie de poezii mai cităm,
 „Plugușorul“:

„Aho, aho, copii argați,
 Stați puțin și nu mânați.
 Lângă boi v'alăturați,
 Și cuvântul mi-ascultați:
 S'a sculat mai an
 Bădica Troian...“

Și 'n tot restul povestirii se vede cum Bădica Troian, a arat, a semănat, a venit ploaia și pământul a rodit, s'a făcut grâu. Troian l'a secerat, l-a treierat, l-a măcinat, iar Dochiana a făcut colaci:

„Apoi iară cu lopata
Rumeni îi scotea și gata.
Atunci ea'mpărția vr'o cinci
La flăcăii cei voinici
Și 'mpărția trei colăcei
La copiii mititei,
Iară mândrului bărbat
Ii dădea un sărutat!“

Și toate cele întâmplăte lui Bădică Troian le doresc urătorii celor la cari se duc, pentru ca din belșugul lor să primească și ei ceva.

O altă poezie populară este „Colind“, care se cântă în noaptea de Crăciun, după cum „Plugușorul“ se cântă la anul nou:

„Sculați, sculați, boieri mari,
Florile dalbe,
Sculați voi, Români plugari,
Că vă vin colindători,
Si v'aduc pe Dumnezeu
Să vă mântue de rău,
Un Dumnezeu nou născut,..."

Urmează poezia populară specific românească, inexistentă în folklorul popular al altor neamuri, „Doina“:

„Doină, doină, cântic dulce!
Când te-aud, nu m'aș mai duce,
Doină, doină, viers cu foc!
Când răsuni, eu stau pe loc.
Bate vânt de primăvară
Eu cânt doina pe afară,

De mă 'ngân cu florile
 Și privighetorile.
 Vine iarna viscoloasă
 Eu cânt doina 'nchis în casă.
 De-mi mai mângâi zilele
 Zilele și nopțile.
 Frunza 'n codru cât învie,
 Doina cânt de voinicie.
 Cade frunza jos în vale,
 Eu cânt doina cea de jale.
 Doină zic, doină suspin,
 Tot cu doina mă mai țin.
 Doină cânt, doină șoptesc,
 Tot cu doina viețuesc“.

Foarte frumos este și „Cântecul de nuntă“ al Ladei; cântecul începe cu specificul „Frunză verde“, ceiace arată puternica legătură dintre Român și codru, care i-a fost de atâtea ori scăparea:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Frunză verde Iăcrămioară,
 Lado, Lado, surioară,
 Du-te'n haine de mireasă
 La bărbatul tău acasă.
 Lasă mamă, lasă tată,
 Că de-acum ești măritată.
 Lasă frați, lasă surori,
 Lasă grădina cu flori,
 Că tu singură-ai să fii
 O grădină de copii.
 Lado, Lado, nu mai plânge,
 Mijlocelul nu-ți mai frânge,
 Că acasă te-i întoarce
 Când pe strat inul s'o toarce,
 Și la maică-ta te-i duce,
 Când bondaru-a face miere,
 Când a face plopul pere
 Și răchita vișinele,
 Să-ți alini pofta cu ele!“

Tot culegând poezii populare Vasile Alecsandri s'a influențat de forma lor și cu subiecte

populare a scris și el poezii în această formă! O poezie, care păstrează numai forma populară este „Hora Unirii“. O poezie, care pe lângă formă mai are și subiectul popular, este „Strunga“.

„In pădurea dela Strungă,
Sunt de cei cu pușca lungă,
Care dau chiorăș la pungă!“
„Sunt de cei ce'impușcă 'în lună
Care noaptea 'n frunză sună,
Feciori de lele nebună!“
„Fă-te 'n lături, mă creștine,
Dacă vrei să mergi cu bine“
Să rămâi cu vieață în tine!“
„In potica fără soare
Ei te așteaptă la strâmtoare
Să te prade, să te-omoare!“
„In dumbrava cea vecină
Unde buhna greu suspină,
Vezi cea zare de lumină?“
„Opt voinici cu spete late
Și cu mâneci suflecate
Stau cu puștile 'ncărcate“.

Poezia de mai sus face parte din poeziile originale ale lui Alecsandri publicate sub titlul de „Doine“. Din această categorie fac parte doine, hore, cântece haiducești, și în afară de poezia de mai sus mai putem cita: Doină, Baba Cloanța, Andrii Popa, Groza și Altarul Mânăstirii Putna.

Din poeziile enumerate vom cita din „Groza“ și „Andrei Popa“.

„Galben ca făclia de galbenă ceară
Ce-aproape-i ardea
Pe-o scândură veche aruncat afară,
De somnul cel veșnic Groze acum zăcea!
Iar după el nime, nime nu plângea!“

În jurul lui toți se întrebau de o fi oare Groza, vestitul Groza, poate vr'un haiduc cunoscut, când un moșneag îi sărută mâna și zise :

„Oameni buni! an iarnă, bordeiu-mi arsese
 Și pe-un ger cumplit
 Nevasta-mi cu pruncii pe câmp rămăsesel
 N'aveam nici de hrană, nici țol de 'nvălit!“
 Nu așteptam alta din mila cerească
 Decât a muri.
 Când creștinul ista, Domnu'l odihnească“
 Pe-un cal alb ca iarna în deal se ivi,
 Și-aproape de mine calul își opri“.
 „Nu plânge, îmi zice, n'ai grijă, Române,
 Fă piept bărbătesc;
 Na, să-ți cumperi haine și casă și pâne...
 Și de-atunci copii-mi, ce-l tot pomenesc!
 Oameni buni! de-atunce în tihnă trăesc“.

Un alt hoț sau haiduc vestit, a fost Andrii Popa, despre care Gh. Adamescu, ne spune într-o notiță a „Poezii“-lor lui Alecsandri, că „a cutreierat țara 7 ani întregi, fără a-l putea prinde vre-o poteră. La anul 1818, Mihai Cozoni, unchiul autorului, a fost însărcinat, prin poroncă domnească ca să puie mâna pe acel hoț vestit. Deci, întâlnindu-l la Valea-Seacă, l-a ucis din fuga calului, după o cruntă luptă de câteva ore:“

„Cine trece 'n valea-Seacă
 Cu hamgerul fără teacă
 Și cu pieptul desvălit?
 Andrii-Popa cel vestit!“
 „Șapte ani cu voinicie
 Și-au bătut joc de domnie
 Și tot pradă ne'ncetat,
 Andrii-Popa, hoț bărbat!“

Frumos este arătat și felul cum Ștefan cel Mare a ales locul pe care este ridicată azi Mănăstirea Putna:

„Altarul Mănăstirei Putna“:

„Hai la goană de neferi!

Hai la horă de mueri!“

„Domnul Ștefan, viteaz mare, ce a dat groaza prin
Locaș sfânt Creștinătății astăzi vrea să facă dar,
Și pe malurile Putnei, cu vitejii săi Români,
Insuși merge să aleagă locul sfântului altar“.

Domnul Ștefan trage cu arcul:

„Zbârnâe coarda din arcu-i, fulgeră săgeata 'n vânt,
Piere, trece mai departe și într'un paltin vechiu s'au
frânt“

— „Acolo, fi-va altarul!“ — zice falnicul monarc,
Ce se'închină și se pleacă pe răsboinicul său arc“.

O altă categorie de poezii a lui Vasile Alecsandri a fost cele adunate sub denumirea de „Lăcrămioare“, iar altele de „Mărgăritărele“. Lăcrămioarele sunt aproape toate inspirate din dragostea pentru Elena Negri, sora lui Costache Negri, cel mai bun prieten al poetului. Dragostea lui Alecsandri a început de pe când se afla la moșia lui Negri, la Mânjina, în 1845, dovadă poezia „8 Martie 1845“, scrisă la Blânzi, în care spune:

„Veniți năluci scumpe, dorinți, visuri mărețe,

Ca pasări călătoare la cuibul înflorit.

Veniți de 'ngânați vesel a mele tinerețe,

Căci steaua fericirii în ochi-mi a lucit...

Iubesc și sânt iubit!“

N. Patrașcu o descrie astfel pe Elena Negri:

„Elena N., era atunci tânără încă, despărțită de un bărbat ce nu știuse să-i inspire iubire. În lume, ea era dama afabilă și plină de spirit.

Când intra în serate, însoțită de sora sa C., gătite amândouă și împodobite în rochii de bal, se năștea în jurul lor un murmur obștesc de admirație. Un portret fotografic în văpșele, făcut în Iași, cam pe la 1844, reprezintă pe Elena N., un cap frumos în toată puterea cuvântului, purtând după moda timpului zulufi scurți, cu două cărări în loc de una. Părul negru, mătăsos, cu reflexuri albastre, ochii superbi, mângâioși, și negri ca și sprâncenele. Nasul și gura potrivate“.

Elena Negri, bolnavă de tuberculoză, pleacă în Italia, la Veneția, în 1846, iar Alecsandri scrie poezia „Despărțirea“, care începe astfel:

„Te duci, iubită scumpă, în țarmuri depărtate,
Lăsând frumoasa țeară, surori, prieteni, frate,
Lăsând în al meu suflet un mult amar suspin!“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

și termină cu versurile:

„Și când va fi lumină, și când în miez de noapte
Vei asculta cu lacrimi a îngerilor șoapte,
Zi, draga mea, atuncea, precum oi zice eu:
„Nu e ființă 'n lume ca mine de iubită!
Amorul mă 'ncunună cu-o rază strălucită,
Veneția m'așteaptă zâmbind la visul meu!“

Dragostea Elenei Negri a inspirat lui Alecsandri poezii numeroase. Dintre ele „Steluța“ a fost cea mai popularizată, fiind pusă și pe note. Chiar poetul a pus-o în fruntea volumului „Lăcrămioare“; „Steluța“ începe astfel:

„Tu care ești pierdută în neagra veșnicie,
Stea dulce și iubită a sufletului meu!
Și care-odinioară luciai atât de vie,
Pe când eram în lume tu singură și eu!“

„Mărgăritărelele“ sunt poeziile privind dragostea lui Vasile Alecsandri pentru o oarecare

Margareta, și unele poezii istorice. Din prima grupă cităm: Cântecul Margaretei, Ce gândești, O! Margareta?, Iahtul, Floarea Oceanului, Adio; iar dintr'adoua: Sentinela română, Deșteptarea României, N. Bălcescu murind, Hora Unirii, Inșiră-te mărgărite.

Poezia „Deșteptarea României“ scrisă în 1848, începe astfel:

„Voi ce stați în adormire, voi ce stați în nemișcare,
N'auziți prin somnul vostru acel glas triumfător,
Ce se'nalță pân' la ceruri din a lumii deșteptare,...“

și urmează astfel:

„Până când în țeara noastră tot străinul să domnească?
Nu sânteți sătui de rele, n'ați avut destui stăpâni?...“

„Sculați frați de-același nume, iată timpul de frăție!
Peste Molna, peste Milcov, peste Prut, peste Carpați
Aruncați brațele voastre cu-o puternică mândrie

Și de-acum pe veșnicie!
Cu toți mâinile vă dați!“

Vasile Alecsandri a scris o mare grupă de poezii, în general scurte, din patru strofe, fiecare strofă a patru versuri. În aceste poezii găsim frumoase tablouri de natură, spre exemplu: iarna (Miezul iernii, Gerul, Viscolul, Iarna, Sfârșitul iernei, Sania, Bradul), Toamna: (Sfârșit de toamnă, Secerișul, Cositul), primăvara: (Oaspeții primăverii, Cucoarele, Paștele, Plugurile, Sămănătorii), Mirceștii: (Serile la Mircești, Lunca din Mircești), etc.

În „Serile la Mircești“ apare Alecsandri în biroul lui de lucru, la țară:

„Perdelele's lăsate și lampelle aprinse;
În sobă arde focul, tovarăș mângâios,
Și cadre-aurite ce de păreți sunt prinse
Sub palida lumină apar misterios“.

„Afară plouă, ninge; afară-i vijelie,
 Și crivățul alcargă pe câmpul înnegrit;
 Iar eu, restrâns în pace, aștept din cer să vie
 O zână drăgălașă cu glasul aurit“.

Aleksandri era un iubitor al naturii, dar iarna îi plăcea mai mult văzută din casă, cu poezia focului din sobă.

Bucuria venirii primăverii apare în două poezii:

„Sfârșitul iernii“:

„S'a dus zăpada albă de pe întinsul țerii,
 S'au dus zilele babei și nopțile veghierii;
 Câmpia scoate aburi; pe umedul pământ
 Se'ntind cărări uscate de-al primăverii vânt“.
 „Lumina e mai caldă și'n inimă pătrunde;
 Prin râpi adânci zăpada de soare se ascunde,
 Pâraele umflate curg iute șopotind
 Și mugurii pe creangă se văd îmbobocind“.

„Plugurile“:

„Noroc bun!... Pe câmpul neted ies Românii cu-a lor
 pluguri!
 Boi plăvani în câte șase trag, se opintesc în juguri.
 Brațul gol apasă 'n coarne; fierul taie brazde lungi
 Ce se'nșiră'n bătătură ca lucioase, negre dungi“.

Una din cele mai frumoase poezii din această grupă este „Concertul în luncă“:

„In poiana tănuită unde sbor luciri de lună,
 Floarea oaspeților Luncii cu grăbire se adună
 Ca s'asculte-o cântăreață revenită 'n primăvară
 Din străinătatea neagră unde-i viața mult amară“.
 „Roiu de flacări ușurele, Lucioli scânteietoare
 Trec în -aer, stau lipite de lumânările 'n floare,
 Răspândind prin crengi, prin tufe, o văpaie albăstrie
 Ce mărește 'în miezul nopții dalba luncii feerie“.
 „Iată vin pe rând păreche și pătrund colo'n poiană
 Bujorelul vioiu, rumen, cu nălțuța odoleană,
 Frățiori și romănițe, care se ațin la drumuri,
 Clopoței și mazărele îmbătate de parfumuri“.

„Iată frageda sulcină, stelișoare, blânde nalbe,
Urmărind pe busuiocul iubitor de sâhuri albe;
Dediței și garofițe pârguite 'n foc de soare;
Toporași ce se închină gingașelor lăcrămioare“.
„Vine cimbrul dela câmpuri cu fetica dela vie,
Nufărul din baltă vine întristat fără soție,
Și cât el apare galben, oacheșele viorele
Se retrag de el departe, râzând vesel între ele“.

Incepând dela 1870 Alecsandri scrie majoritatea poeziilor epice, grupate în „Legende“ și „Ostașii noștri“.

Dintre legende cităm pe a rândunicăi și a ciocârliei, apoi „Pohod na Sybir“ sau poeme ca „Dan căpitan de plai“, „Dumbrava roșie“, „Gruie Sânger“.

„Legenda Rândunicăi“:

„Când se născu pe lume voioasa Rândunică,
Ea nu avea făptură și-aripi de păsărică,
Fiind al cununiei rod dulce, dismierdat,
Copilă dragălaşă de mare împărat“.

Fata a fost urmărită de un Sburător, care a prins-o în brațe, iar ca să scape a fugit în cer sub chip de rândunică:

„Atunci și-a ei rochiță nălțându-se în vânt
Topitu-s'au în ploie de raze pe pământ,
Și până'n faptul zilei crescut-au flori din ele,
Odoare-a primăverii: Rochiți de Rândunele!“

„Legenda Ciocârliei“:

„De când erau ca iarba anticii codri deși,
Și mici ca mușunoăie Carpații urieși,
Și văile profunde și latele vâlcele
Ca pe o apă lină ușoare vâlurele;
De când în lume lupii erau păstori de oi
Și urșii cu cimpoaie mânau cirezi de boi;
De când purta 'n cosițe Ileana Cosinzeană
O floare cântătoare, o floare năsdrașană,
N'au fost copilă'n 'n viață mai dulce, mai aleasă
Decât frumoasa Lia, fecioară 'mpărăteasă!“

Și mai departe:

„Ea are-o față albă de flori de lăcrămioare,
Și ochi cerești, albaștri ca floarea de cicoare
Și-un păr ce strălucește pe fruntea sa bălaie
Căzând, fuior de aur, dealung până'n călcaie,
În cât pe câmpul verde când trece zâmbitoare
Se pare c'o urmează prin aer fulgi de soare“.

Dar fericirea ei este de scurtă durată:

„Dar cruntul blăstem sboară, se sue pân' la Lia,
Și-a soarelui mireasă lovită, fulgerată,
Din ceruri cade 'n mare lucind ca o săgeată“.
„Ah! mare i-a fost visul și scurtă fericirea!
Iubirea i-au dat moartea, și moartea nemurirea!
Iar sufletu-i ferice luat-au forma vie
De-o mică drăgălașă, duioasă Ciocârlie
Ce veșnic cătră Soare se'nalță 'n adorare.
„Chiemându-l primăvara, cu dulcea ei cântare“.

În „Pohod na Sybir“ se descrie felul cum erau duși în Siberia condamnații la deportare, pe timp de iarnă:

„Sub cer de plumb întunecos,
Pe câmp plin de zăpadă
Se trăgănează 'ncel pe jos
O jalnică grămadă
De oameni triști și înghețați
Cu lanțuri ferecați“.

Pentru ca să isprăvească astfel, când e vorba de un popas:

„Treptat omățul spulberat
Se'ntinde ca o mare,
Și crește, și sub el treptat
Convoiu 'ntreg dispare,
Și 'n zori tot câmpu-i învălit
Cu un giulgiu nemărginit“.

Rezumatul legendei „Dumbrava roșie“, subiect inspirat din Cronica lui Neculce, este astfel rezumat de C. Loghin în „Istoria Literaturii române“:

„Ademeniți de un vis măreț, craiul Albert al Poloniei năvălește cu ostășime și magnați în Moldova. Populația țării pribegeste cu tot avutul spre munți, iar bărbații, chemați de buciurile mobilizării se adună în jurul lui Ștefan cel Mare. Pe când tabăra polonă, în ajunul bătăliei, petrece în cântece, ospete și orgii. Românii, la focurile din poeni, își amintesc de luptele trecute, jurând moarte năvălitorilor. Ștefan cel Mare, într'o cuvântare avântată, își înflăcărează soldații. După aceasta dă ordin să se arunce cu asalt în tabăra polonă, care s'a înconjurat cu'n lanț de care. Lupta se încleștează aprig, de o parte și de alta cad voinicii. Cade și Herbor Lucasievici, mâna dreaptă a Craiului. Atunci intră în luptă ultimile rezerve: dela Poloni în frunte cu veteranul Toporschi, dela Români cu bătrânul Cârjă. Bătrânii se pun alături de-oparte, privind la cetele lor încăerate. Polonii sunt culcați la pământ de buzduganele Românilor, iar cei ce rămân o iau la goană disperată. Din urmă Ștefan, cu o ceată de boeri și copii de casă, spulberă ultimile rămășițe polone“.

„Opt mii de Leși, făcuți prizonieri, trag în pluguri ca să are o poiană țelinoasă, în care a fost sămănată ghindă și din care a răsărit Dumbrava Roșie“.

Legenda are mai multe subtitluri: Visul lui Albert, Țeara în picioare, Tabăra Leșească, Tabăra română, Ștefan cel Mare, Asaltul, Lupta, Aratul:

În partea întâia se vede visul lui Albert:

„Albert, craiul Lehie, trufaș, semeț, ușor,
 Adiment, se crede stăpân pe viitor,
 Și-aruncă ochi de pradă pe țerile vecine:
 „Care din ele, zice, mi-ar conveni mai bine?
 El stă puțin pe gânduri, apoi cu mare glas;
 Moldova este pragul întâiului meu pas.
 În țara acea mică, ne-încetat lovită
 De dușmani fără număr și'n veci nebiruită,
 În care toți bărbații sunt smei ce s'au luptat
 Cu Leahul, cu Maghiarul, cu Turcul încruntat.
 Și unde pe sub iarbă câmpiile frumoase
 Ascund troiene albe de-a dușmanilor oase,
 Un Domn viteaz, un Ștefan, adună de mulți ani
 O glorie ce-i demnă de-ai lumii suverani!
 Voiu merge la Moldova, la Ștefan drept voiu merge,
 Și luciul de pe frunte-i cu spada voiu șterge,
 Iar lumea îngrozită, privind spre răsărit,
 Vedea-va'n loc de soare al meu chip strălucit!“

Legenda „Dan căpitan de plaiu“ este rezumată astfel de C. Loghin:

„Prinzând de veste solitarul Dan că Tătarii au năvălit iarăși în țară, pornește împreună cu tovarășul său de arme Ursan împotriva lor. Amândoi se slobod în mijlocul cetelor tătărăști, taie în dreapta și în stânga, până ce Ursan, rănit, este răpit din mijlocul cutropitorilor de fata sa cu inimă de voinic, Fulga. Dan este rănit și e dus prizonier peste Nistru. Hanul îi propune libertatea, dacă se leapădă de legea strămoșească. Dan refuză indignat, dar este învoit să-și mai vadă odată țara. După ce și-a sărutat lung pământul țării, se întoarce la Tătari, ca pe vremuri consulul Regulus la Cartagina, și, înconjurat de aureola martiriului național, cade mort în cortul Hanului“.

„Dan căpitan de plaiu“:

„Uimit, Ghirai se scoală, cu mâna lui disface
 Unealta de robie sub care leul zace,

Cumplitul lanț ce-l leagă cu strânse noduri sute,
 Și zice grabnic: „Tată, ia calul meu și du-te!“
 Bătrânul Dan ferice se duce, Nistrul trece,
 Și'n aerul Moldovei se umflă pieptu-i rece,
 Și inima lui crește, și ochi-i plini de jale
 Cu drag privesc prin lacrimi podoaba țerii sale“.

Tot din acest grup de poezii face parte și „Cântecul Gintei latine“, cu care s'a prezentat Vasile Alecsandri în 1878, la concursul dela Montpellier, pentru cea mai bună poezie despre popoarele latine și a fost premiat. Poezia a fost tradusă și în limba franceză:

„Latina gintă e regină
 Intr'ale lumii ginte mari;
 Ea poartă'n frunte-o stea divină
 Lucind prin timpii seculari.
 Menirea ei tot înainte
 Măreț îndreaptă pașii săi,
 Ea merge'n capul altor ginte
 Vărsând lumină'n urma ei“.

Grupul poeziilor „Ostașii noștri“ este inspirat din războiul Independenței dela 1877—78. Din acest grup cităm: Balcanul și Carpatul, Peneș Curcanul, Sergentul.

„Balcanul și Carpatul“, scrisă în 1877 în preajma independenței pune în față două lumi „Balcanul“, imperiul otoman în decadentă și „Carpatul“, tinerele Principate române:

„Balcanul și Carpatul la Dunărea măreață,
 Ca doi giganți năprasnici stau astăzi față'n față.

Și-aprinși de dor de luptă cu ochii se măsoară,
 Cu glasul s'amenință, cu gândul se doboară,
 Zicând: „Nu pot să'ncapă doi naloși într'o teacă!
 E scris din noi doi unul în pulbere să treacă!“

Balcanul zice:

„Carpatule vecine,
De nu pleca-vei fruntea, amar va fi de tine,
Căci răpezi-voiu grabnic din plaiurile-mi nalte
Torente 'nnecătoare deprinse ca să salte
Din maluri peste maluri, din munte peste munte...”

Iar Carpatul îi răspunde:

„Balcane, a ta trufie
Arată că tu astăzi căzut ești în pruncie.
Nevoie ai de-o cârjă ruina-ți s'o supoarte,
Căci ești acum, sârmane, ajuns la prag de moarte.
Ai fost odinioară gigant prin înălțime,
Amar prin fanatismu-ți, puternic prin cruzime!
Ai revărsat pe lume și groază și rușine...”

Și:

„Ești șters din cartea lumii, tu care din vechime
Stai rezemat în somnu-ți de-o putredă mărime?
Și vrei să ții în lanțuri popoarele creștine?
Și vrei, Balcane gârbov, eu să mă 'nchin la tine?
Dar n'auzi cum te râde și Dunărea și Marea?
Deviza ta-i sclavia și-a mea neatârnarea!”

„Peneș Curcanul“ simbolizează avântul cu care
au plecat ostașii români în războiul independen-
ței:

„Plecat-am nouă din Vaslui
Și cu sergentul zece
Și nu-i era, zău nimărui
In piept inima rece.
Voiși ca șoimul ce-l ușor
Ce sboară de pe munte,
Aveam chiar pene la picior,
Și-aveam și pene'n frunte“.
„Toți Dorobanți, toți Căciulari,
Români de viță veche,
Purtând opinci, sumani, ițari,
Și cușma pe-o ureche.
Ne dase nume de curcani

Un hâtru, bun de glume;
 Noi am schimbat lângă Balcani
 Porecla în renume!“
 „Din câmp, de-acasă, dela plug
 Plecat-am astă vară
 Ca să scăpăm de Turci, de jug
 Sărmana scumpă țară.
 Așa ne spuse'n graiul său
 Sergentul Mătrăgună,
 Și noi ne-am dus cu Dumnezeu,
 Ne-am dus cu voe bună“.

„Sergentul“, este întâlnirea, sergentului rănit la Plevna, cu un batalion rusesc, care-i dă onorul:

„Pe drumul de costișe ce duce la Vaslui
 Venia un om, cu jale zicând în gândul lui:
 „Mai lungă-mi pare calea acum la'tors acasă...
 Aș vrea să sbor, și rana din pulpă nu mă lasă!“

Și: BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Opinca-i era spartă. căciula defundată,
 Dar fruntea lui de raze părea încoronată.
 Calică-i era haina, dar strălucia pe ea
 Și crucea Sfântul Gheorghe ș'a României Stea“.

Și:

— „Dar ce rang ai, voinice! — „Am rang... de Do-
 robanț!“

Atunce Colonelul, dând mâna cu Sergentul,
 Se'ntoarce, dă un ordin. Pe loc tot regimentul
 Se'nșiră, poartă arma, salută cu onor
 Românul care pleacă trăgând al lui picior“.

În anul 1840 Alecsandri, C. Negruzzi și M. Kogălniceanu primesc însărcinarea să conducă Teatrul Național din Iași. Teatrul românesc pe atunci nu exista, adică nu erau piese de teatru scrise în românește, cu subiecte din viața națională. V. Alecsandri și-a luat asupra lui să formeze acest repertoriu. Din această cauză, teatrul lui Alecsandri a mers progresiv, începând cu cântonete, continuând cu scenete, vo-

deviluri, librete de operetă, comedii, drame sociale, drame istorice.

Piesele lui V. Alecsandri nu sunt totdeauna originale. Multe din ele sunt localizări. D. profesor universitar Charles Drouhet, care a făcut un studiu în această privință, conchide, că originale ar fi numai „Iorgu dela Sadagura“. „Iașii în Carnaval“, „Sânziana și Pepelea“ și cele 32 comedii într'un act, în afară de „Milo Director“ și „Florin și Florica“.

În comediile lui V. Alecsandri sunt aduse în scenă personaje din toate păturile sociale, țărani, meseriași, negustori, intelectuali, boeri. În comedii apare ura pentru străini, pe cari-i pune să vorbească în româneasca lor stricată.

Comicul din comediile lui Alecsandri nu rezultă atât din intriga naivă, cât din costumele personajilor, numele lor. Multe din aceste comedii au rămas numai material documentar pentru istoricul teatrului românesc și gradul de cultură al societății noastre dintre 1840—1870.

Din teatrul lui Alecsandri partea care mai trăește și azi și care are o valoare literară, sunt dramele istorice.

Dintre canțonete cităm : Șoldan Viteazul, Barbu Lăutarul, Surugiul, Herșcu Boccegiul, Clevetici ultrademagogul, Sandu Napoia ultraretrogradul.

Vodeviluri: Piatra din casă, Rămășagul, Nunta țărănească, Cinel-Cinel, Rusaliile, Arvinte și Pepelea, Florin și Florica.

Scenete: Stan covrigarul, La Turnu-Măgurele.

Librete de operetă: Craiu nou, Scara mâței, Hartă răzeșul.

Comedii: Iorgu dela Sadagura, Creditorii, Iașii în Carnaval, Boeri și Ciocoi, în care apare societatea românească dintre 1846 — 1850 sau

1840—1846, după cum o indică chiar Alesandri.

Drame sociale: Lipitorile satelor.

Drame istorice: Cetatea Neamțului, Despot Vodă, Fântâna Blanduziei, Ovidiu.

După „Istoria literaturii române“ a d-lui prof. C. Loghin vom da câteva rezumate de piese:

„Boeri și Ciocoi“: „Boerimea din țară e reprezentată prin vrednicul Stâlpeanu și ambițiosul Hârzobeanu; ciocoimea prin banul Vulpe, postelnicul Evghenides, aga Neamuș, pitarul Slugărică, Lipicescu, și cucoana Tarsița; tinerii bonjuriști prin Radu și Elena, iar țărănimea prin „opinca nevăcsuită“, „Arbore răzeșul“.

„Ciocoimea în frunte cu Hârzobeanu ajunge la conducerea țării și-și face de cap: juipoaie pe țărani, drămăluiesc dreptatea, vând interesele țării pentru cele personale, primesc mitueală ș. a. m. d. Exasperat, poporul, în frunte cu Radu, se răscoală și răstoarnă guvernul. Stâlpeanu ia conducerea țării, iar ciocoi iși primesc pedeapsa“.

„Fântâna Blanduziei“ este inspirată din oda lui Horațiu „Fons Bandusiae“: „Horaț trăiește la țară, departe de sgomotele orașului. Cu toată vârsta înaintată îi înmugurește în inimă o dragoste târzielnică pentru Getta, care însă începute relații de dragoste cu Gallus, un sclav al lui Horaț. Răpit de frumusețea ei, Horaț isbutește s'o răscumpere dela stăpânul său și într'un moment de slăbiciune îi destăinuiește dragostea. Getta este silită să-i mărturisească simpatia pentru Gallus. În culmea mâniei Horaț, se gândeste să-i omoare, dar senina resemnare îl face să asculte de glasul rațiunii. El îi iartă și le redă libertatea“.

„Ovidiu“: „Ovid, răsfățatul poet al Romei, cucerește inima Iuliei, nepoata lui Octavian Au-

gust. Dușmanii săi personali țin intrigă în jurul acestei dragosti, până ce August exilează pe Ovid la Tomis (Constanța de azi). Aici Ovid este expus la cele mai mari lipsuri și într-o luptă cu barbarii este rănit de moarte. În momentul când să-și dea sufletul apar Iulia și ceilalți prieteni, ca să-i aducă știrea grațierii lui. Într-o strălucită viziune Ovid proorocește nașterea și creșterea poporului român și moare“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BIBL. UNIV. CLUJ

0995 15. II. 1940

EXEMPLAR LEGAL

Cu acest număr din
„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“
 numărul exemplarelor tipărite s'a urcat la
2.332.000.

ENERGII STRĂINE

- A. 28. **Oamenii de inițiativă** de APOSTOL D. CULEA.
A. 29. **Henri Ford** de ING. N. GANEA.
A. 35. **Din viața oamenilor întreprinzătorilor** de APOSTOL D. CULEA.
A. 40. **M. Berthelot** de M. ZAPAN.
A. 42. **Goshe ca naturalist** de PROF. I. SIMIONESCU.
A. 53. **E. Roux** de DR. G. MARINESCU.*
A. 58. **Newton** de O. ONICESCU.*
A. 66. **Din viața marilor fizicieni și chimiști** de C. ALLACI.*
A. 67. **Descartes** de O. ONICESCU.*
C. 45. **Oskar Savant** de I. SIMIONESCU.*
C. 67. **N. Machiavelli** de VL. BOANTĂ.*
C. 69. **I. Urban Jarnik** de A. GOROVEI.*

ASTRONOMIE

- A. 15. **Planeta Marte** de ION PAȘA.
A. 16. **Dela Omer la Einstein** de GENERAL SC. PANAITESCU.
A. 22. **Nebuloasele** de M. E. HEROVANU.
A. 24. **Scrisori cerești (Meteorite)** de I. SIMIONESCU.
A. 26. **Mercur și Venus** de C. NEGOIȚĂ.
A. 68. **Stela nouă** de C. ARGINTEANU.*

FIZICO-CHIMIE

- A. 18. **Razele X** de AL. CIȘMAN;
A. 21. **Fulgerul și trăsnetul** de C. G. BRADEȚEANU.
A. 25. **Din istoricul electricității** de STEL. C. IONESCU.
A. 30. **Noțiuni de electricitate** de ING. CASETTI.
A. 38. **Electrochimia și electroliza** de N. N. BOTEZ.
A. 41. **Izvoare actuale de energie** de E. SEVERIN.
A. 63. **Circulația materiei** de PROF. I. SIMIONESCU.*
D. 4—5. **Aerul lichid** de ILIE MATEI.
D. 25. **Gazele otrăvitoare** de DR. M. ZAPAN.*

ȘTIINȚELE NATURALE

a) Zoologie

- A. 4. **Albinele** de T. A. BĂDĂRĂU.*
A. 8. **Furnicile** de I. BĂDĂRĂU.
A. 14. **Porumbelii mesageri** de V. SA-DOVEANU.
A. 20. **Protozoarele** de I. LEPSI.
A. 50. **Șobolani și șoareci** de PROF. RADU VLĂDESCU*.
A. 59. **Fluturii de zi** de I. SIMIONESCU*.
A. 60. **Fluturii de noapte** de I. SIMIONESCU*.

- A. 64. **Păseri de apă** de C. S. ANTO-NESCU*.
A. 74. **Instrumente omenești la plan-te și animale** de I. SIMIONESCU*.
B. 59. **Insectele vătămătoare arbori-lor roditori** de GH. FIȚESCU*.

b) Botanică

- A. 23. **Bacteriile folositoare** de I. POPU-CĂMPEANU.
A. 56. **Plante carnivore** de I. POPU-CĂMPEANU*.
A. 65. **Flori de primăvară** de I. SIMIO-NESCU*.
A. 71. **Plante străine din comerț** de I. POPU-CĂMPEANU*.

c) Geologia-Paleontologia

- A. 3. **Gazurile Naturale** de I. SIMIO-NESCU*.
A. 33. **Animale de demult** de I. SIMIO-NESCU.
A. 34. **Lămurirea potopului** de I. SI-MIONESCU.
A. 49. **Petrolul** de I. SIMIONESCU*.
A. 54. **Cutremururile** de I. SIMIONESCU*.
A. 57. **Chilimbarul** de A. RABICHON*.
A. 62. **Sarea** de I. SIMIONESCU*.

d) Anatomie-Fiziologie

- A. 17. **Cum vedem** de DR. I. GLAVAN.
A. 37. **Ficatul și boalele lui** de DR. M. CĂHĂNESCU.
A. 47. **Vitaminele** de DR. N. GAVRI-LESCU*.
A. 55. **Cum birue viața** de DR. V. ZA-HARESCU*.
A. 61. **Glande cu secreție internă** de DR. C. PARHON*.

e) Biologie

- A. 43. **Viața'n munți** de I. SIMIONESCU*.
A. 45—46. **Fauna Mării Negre de BĂ-CĂNESCU M. și CĂRĂUȘU S.***
C. 10. **Viața în adâncul mărilor** de C. MOTĂȘ.

MEDICINĂ-IGIENĂ

- A. 72. **Tutunul, fumatul, și sănătatea** de DR. N. GAVRILESCU*.
A. 73. **Boalele inimii** de DR. C. BACA-LOGLU*.
A. 75. **Cancerul** de DR. I. GHEORGHIU*.
B. 8. **Sifilisul** de DR. E. GHEORGHIU.
B. 9. **Despre scarlatină** de DR. I. GHEORGHIU.
B. 14. **Pelagra** de PROF. V. BABEȘ*.
B. 33. **Mama și copilul** de PROF. M. MANICATIDE*.
B. 40. **Friguri de bălă** de DR. T. DUMITRESCU.

- B. 44. **Conjunctivita granuloasă** de DR. GLĂVAN.
 B. 45. **Durueni de leac** de A. VOLANŢCHI.
 R. 49. **Înghearea** de DR. I. DUMITRESCU.
 B. 50. **Bienoregia sau sculamentul** de DR. N. IOAN.
 B. 52. **Apa de băut** de DR. I. BĂLTEANU.
 B. 53. **Tifosul exantematic** de TUDOR DUMITRESCU.
 B. 57. **Cum să trăim** de DR. F. GRÜN-FELD.

AGRICULTURĂ

- B. 20. **Răsadnița și plantele din răsad** de V. SADOVEANU.
 B. 38. **Sfaca de zahăr** de C. LACRIŢEANU.
 B. 47. **Cultura tomatelor** de I. ISVORAN.
 B. 51. **Practica agricolă** de A. BEJENARU.
 B. 56. **Cartoful** de I. POPU-CĂMPEANU.
 B. 65. **Plante de nutreț** de PETRONIUS BEJAN.*
 B. 67. **Lupta contra secetei** de M. GR. HULUBEL.*
 D. 37. **Yucca, o nouă plantă textilă** de FR. BRANDRUP.*

GOSPODĂRIE

- B. 42. **Sfaturi practice** de Ina. A. SCHORR.
 P. 46. **Sfaturi casnice** de MAICA RALUCA.
 P. 48. **Rețete pentru gospodine** de MAICA RALUCA.
 B. 54. **Boalele animalelor** de I. POPU-CĂMPEANU.
 P. 60. **Vaca cu lapte** de M. GĂTAN.*
 B. 61. **Mierea și Ceara** de CONST. IONESCU-CRISTEȘTI.*
 B. 63. **Creșterea păsărilor și boalele lor** de PETRONIUS BEJAN.*
 B. 64. **101 feluri din ouă** de SANDA MARIN.*
 B. 63. **101 feluri din carlotii** de SANDA MARIN.*
 B. 69. **Laptele și produsele lui** de DR. MARIN GĂTAN.*

INDEMNURI PRACTICE

- B. 55. **Lucrări din pănuși de porumb** de TITUS G. MINEA.
 B. 58. **Lucrări din pae și sorg** de TITUS G. MINEA.*
 D. 26. **Împănarea păsărilor** de N. C. PĂNESCU.*
 D. 29. **Scoaterea petelor** de VICTORIA A. VELCULESCU.

MECANICĂ

- D. 2. **Motorul Diesl** de ING. CASETTI.*
 D. 7—9. **Locomotiva** de ING. CASETTI.
 D. 13. **Gări și trenuri** de G. ȘIADBEI.
 D. 19. **Fotografia** de DR. M. ZAPAN.
 D. 21. **Șașa montaje de radio** de DR. M. ZAPAN.
 D. 22. **Cinematografia** de M. ZAPAN.
 D. 23. **Automobilul** de CĂP. M. PANTAZI.
 D. 31. **Planorul** de ING. G. LIPOVAN.*

INDUSTRIE

- D. 3. **Industria Parfumului** de E. SEVERIN.
 D. 6. **Indust. Azotului** de L. CATON.
 D. 17. **Ce se scoate din cărbuni** de PROF. C. V. GHEORGHIU.
 D. 18. **Industria materiilor colorante** de G. A. FLOREA.
 D. 20. **Industria zahărului** de G. I. BABOIANU.
 D. 24. **Fabricarea sticlei** de G. A. FLOREA.
 D. 34. **Fabricarea produselor din vînuri** de DR. N. COSTEANU.*
 D. 35. **Amidonul și Glucoza** de EUSEN NEVEN.*
 D. 36. **Pariumuri și sullivanuri** de L. PĂTAMIANO.*

ECONOMIE.-SOCIOLOGIE

- A. 32. **Cifrele** de G. M. LĂZĂRESCU.
 A. 36. **Soc. nașunilor** de A. GOROVEI.
 A. 69. **Strejăria** de V. GHETEȘA.*
 A. 70. **Învățătura lui Gandhi** de TH. SIMENSCHI.
 B. 17. **Rătăcirile bolșeviste** de I. MIHAI.
 D. 36. **Omul și societatea** de AL. GIUGLEA.
 B. 40. **Voțul obștesc** de A. GOROVEI.
 B. 41. **Banul** de A. GIUGLEA.
 B. 43. **Calendarul** de A. GIUGLEA.

DIVERSE

- D. 13. **Gări și trenuri** de GH. ȘIADBEI.
 D. 16. **Tiparul** de VASILE ROMANESCU.
 D. 28. **Innoutul** de P. EPUREANU.*
 D. 30. **Cum navigă corăbiiile** de SPAR-DECK.*
 D. 32. **Cartea Românească** de I. SIMIONESCU.
 C. 58. **Turismul și importanța lui** de A. PIȚU.

La comandă se va scrie Seria (A. B. C. D.) și numărul.